

НОВО ТЕХНИЧКО ЗАКОНОДАВСТВО У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ И транспоноване ЕУ директива у домаћи правни систем

ИНФРАСТРУКТУРА КВАЛИТЕТА – правни оквир

- ❖ Закон о стандардизацији (36/09);
- ❖ Закон о акредитацији („Службени лист СЦГ, број 44/05)
 - ❖ 10. јуна 2010. године Влада је усвојила Предлог закона о акредитацији и упутила га у скупштинску процедуру;
- ❖ Закон о метрологији (30/10) – у току је израда нових подзаконских аката, а до њиховог доношења примењују се постојећи;
- ❖ Техничко законодавство

НОВО ТЕХНИЧКО ЗАКОНОДАВСТВО

- ❖ Закон о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености – ЗОТЗ (36/09)
 - ❖ Примењује се на све производе, осим на производе за које су технички захтеви уређени посебним законима
- ❖ Однос ЗОТЗ према посебним (секторским) законима
 - ако овим законима нису уређена питања именовања/овлашћивања тела за оцењивање усаглашености (ТОУ) и признавања иностраних исправа о усаглашености и знакова усаглашености примењује се ЗОТЗ
 - ❖ ЗОТЗ се у сваком случају примењује на пријављивање именованог/овлашћеног ТОУ, вођење регистра и пријављивање техничких прописа
- ❖ Закон о општој безбедности производа (41/09)

ЗОТЗ – ПОДЗАКОНСКА АКТА

- Уредба о начину именовања и овлашћивања тела за оцењивање усаглашености (98/09);
- Уредба о начину спровођења оцењивања усаглашености, садржају исправе о усаглашености, као и облику, изгледу и садржају знакова усаглашености (98/09);
- Уредба о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености (98/09);
- Правилник о начину стављања знакова усаглашености на производе, као и употреби знакова усаглашености (25/10);
- Правилник о садржини и начину вођења регистра који се односе на техничке прописе (33/10);
- Правилници којима се утврђују технички и други захтеви за поједине производе или групе производа (нпр. Правилник о безбедности машина)

ПОЈАМ ТЕХНИЧКОГ ПРОПИСА

Технички пропис је пропис којим се, за производ односно групе производа, уређује најмање један од следећих елемената:

- технички захтеви које мора да испуњава производ;
- поступци оцењивања усаглашености;
- захтеви које мора да испуни тело за оцењивање усаглашености;
- захтеви за безбедност производа током употребе;
- редовни и ванредни прегледи производа током употребе;
- исправе које прате производ приликом стављања на тржиште или употребу;
- знак и начин означавања производа; захтеви за паковање и обележавање производа.

ОЦЕЊИВАЊЕ УСАГЛАШЕНОСТИ ПРОИЗВОДА

- ❖ Техничким прописом се утврђује:
 - **Обавеза оцењивања усаглашености;**
 - **Ко спроводи оцењивање усаглашености:**
 1. произвођач – самостално или уз учешће именованог тела за оцењивање усаглашености; или
 2. именовано тело за оцењивање усаглашености (ТОУ) или
 3. орган државне управе (за вршење техничке процене тај орган може овластити ТОУ);
 - Захтеви које ТОУ мора да испуни да би било именовано;
 - **Начин оцењивања усаглашености производа са прописаним захтевима (примена једног или неколико поступака, или комбинације различитих поступака);**
 - **Врста исправе о усаглашености која мора да прати производ који се ставља на тржиште.**

ИМЕНОВАЊЕ И ОВЛАШЋИВАЊЕ ТОО

- ❖ **Именовање ТОО** врши надлежно министарство, а испуњеност захтева за именовање утврђује Комисија коју именује министар;
- ❖ Трошкове поступка именовања сноси подносилац захтева за именовање;
- ❖ **Овлашћивања ТОО** покреће се на основу јавног позива за подношење пријава, а на тај поступак сходно се примењују одредбе које се односе на именовање ТОО.
- ❖ **Оспособљеност за спровођење оцењивања усаглашености** (према одређеном техничком пропису) подносилац захтева доказује **актом о акредитацији** или другом одговарајућом документацијом.

СПРОВОЂЕЊЕ ОЦЕЊИВАЊА УСАГЛАШЕНОСТИ

- ❖ Именовано тело спроводи ОУ, ако је то прописано техничким прописом, на основу захтева произвођача или његовог заступника, као и увозника;
- ❖ Именовано ТОО може да повери подизвођачу прецизно одређене послове у вези са ОУ, али је за те послове одговорност увек на страни именованог тела;
- ❖ Овлашћено ТОО врши техничку процену на основу захтева произвођача или његовог заступника, као и увозника, који му прослеђује надлежни орган;
- ❖ Трошкове ОУ сноси подносилац захтева а именовано тело и подносилац захтева међусобна права и обавезе уређују уговором;
- ❖ Начин спровођења оцењивања усаглашености ближе је уређен Уредбом о начину спровођења оцењивања усаглашености... (08/09);

ПРОПИСИВАЊЕ ТЕХНИЧКИХ ЗАХТЕВА

- ❖ Технички и други захтеви прописују се техничким прописима;
- ❖ Техничким прописом се технички захтеви прописују:
 - **Непосредно** – директним навођењем техничких захтева у тексту прописа, или
 - **Посредно** – тако што технички пропис упућује на примену српског стандарда, односно техничке спецификације.
- ❖ У техничком пропису, упућивање на примену српског стандарда може бити дефинисано тако да је испуњавање захтева тог стандарда:
 - **Једини начин** постизања усаглашености са захтевима тог прописа – тзв **ексклузивно** позивање;
 - **Један од могућих начина** постизања усаглашености са захтевима тог прописа (дакле, не и једини) – тзв **индикативно** позивање

ИСПРАВЕ О УСАГЛАШЕНОСТИ

- ❖ Декларација о усаглашености (издаје је произвођач, а садржај је уређен чланом 25. Уредбе);
- ❖ **Сертификат** (издаје га именовано тело или надлежни орган, а садржај је уређен чланом 26 Уредбе);
- ❖ **Извештај о испитивању** (издаје га именовано тело, а садржај је уређен чланом 27. Уредбе);
- ❖ **Друге исправе о усаглашености** (издавање и садржај уређује се техничким прописом);
- ❖ Именовано тело после издавања исправе о усаглашености врши проверу усаглашености производа (члан п. Уредбе);
- ❖ Именовано тело привремено или трајно одузима или ограничава важење издате исправе, као резултат провере усаглашености, ако корективне мере произвођача не дају резултате;

ЗНАК УСАГЛАШЕНОСТИ

- ❖ Пре стављања на тржиште или употребу, производ који је усаглашен са захтевима техничког прописа означава се одговарајућим знаком, ако је то утврђено техничким прописом;
- ❖ Знакови усаглашености су:
 - **Српски знак усаглашености** (три велика слова А повезана у облику једнакостраничног троугла – ЗА; облик, изглед и садржај уређен је Прилогом 2. Уредбе);
 - **СЕ знак**;
 - Други знакови усаглашености, у складу са посебним прописима (нпр. Е знак хомологације – члан 30. Уредбе);

ПРИЗНАВАЊЕ ВАЖЕЊА ИНОСТРАНИХ ИСПРАВА О УСАГЛАШЕНОСТИ У РС

- ❖ Уредбом о начину признавања иностраних исправа и знакова усаглашености предвиђено је **признавање исправа о усаглашености које издају инострана ТОО и признавање иностраних знакова усаглашености**.
- ❖ Иностране исправе и знаци усаглашености важе у РС ако
 - су издате у складу са потврђеним међународним споразумом чији је потписник РС, или
 - је надлежни министар донео акт о признавању исправе (уз претходно прибављено мишљење МЕРР).
- ❖ За нове испоруке производа из увоза, као доказ о усаглашености важи извод из Регистра иностраних исправа и знакова усаглашености који важе у РС - регистар води МЕРР.

ТРАНСПОНОВАЊЕ ЕУ ДИРЕКТИВА

- ❖ У складу са роковима који су утврђени у Националном програму за интеграцију Републике Србије у Европску унију; ЕУ директиве се могу транспоновати **законом** (нпр. Закон о општој безбедности производа) или **правилником** (Правилник о безбедности машина);
- ❖ За државе чланице ЕУ, директива је обавезујући документ, за који свака држава у свом правном систему ближе уређује начин примене;
- ❖ За израду, односно доношење прописа којим се у правни систем Републике Србије транспонују ЕУ директиве **надлежно је министарство у чијем делокругу је материја на коју се ЕУ директива односи** (нпр. моторна возила – Министарство инфраструктуре, посуде под притиском – Министарство енергетике, заштита биља – Министарство пољопривреде, итд.);
- ❖ ЗОТЗ представља правни основ за доношење прописа којим се транспонују ЕУ директиве (ако нема секторског прописа), како новог тако и старог приступа
- ❖ Нова европска регулатива наглашава значај сарадње органа који прописују техничке захтеве за производе, царинских органа и органа тржишног надзора

РЕАЛИЗОВАНЕ АКТИВНОСТИ – МЕРП

- ❖ Донета су три правилника којима су у наше законодавство пренете ЕУ директиве - MD, LVD и EMC (13/10) – на сајту МЕРП се налази водич за примену,
- ❖ Формиране су комисије за именовање ТОУ (2 комисије) и признавање важења иностраних исправа (8 комисија) – на сајту МЕРП се налази образац захтева,
- ❖ Редовно се ажурирају спискови српских стандарда чијом применом се обезбеђује претпоставка о усаглашености са три правилника - MD, LVD и EMC.

АКТИВНОСТИ У ТОКУ – МЕРП

- ❖ У току је израда подзаконских аката за спровођење Закона о метрологији;
- ❖ Припремљен је Нацрт закона о контроли предмета од драгоцених метала (окончана је јавна расправа – у току је израда коначне верзије овог Нацрта);
- ❖ У току је израда правилника о безбедности лифтова, у току је јавна расправа која ће трајати до 10. новембра ове године.

ПЛАНИРАНЕ АКТИВНОСТИ – МЕРП

- ❖ Успостављање регистра техничких прописа и именованих/овлашћених тела – израда веб портала (TEHNIS) који ће омогућити доступност на сајту МЕРП у завршној фази;
- ❖ Израда правилника о:
 - ❖ техничким и другим захтевима за личну заштитну опрему
 - ❖ метролошким захтевима за мерила
 - ❖ неаутоматским вагама
 - ❖ поступку испитивања претходно упакованих производа

ПРЕДЛОГ НОВОГ ПРАВИЛНИКА О БЕЗБЕДНОСТИ ЛИФТОВА

НАЦРТ НОВОГ ПРАВИЛНИКА О БЕЗБЕДНОСТИ ЛИФТОВА - СТАВЉАЊЕ НА ТРЖИШТЕ ЛИФТОВА

- Стављање лифта на тржиште јесте прво стављање лифта у употребу од стране инсталатера лифта,
- ❖ Правилник ће се примењивати на лифтове који се трајно употребљавају у зградама и објектима, као и на безбедносне компоненте које су наведене у Прилогу 4 правилника:
 - уређаји за забрављавање врата возног окна,
 - уређаји за спречавање пада кабине или неконтролисаног кретања навише,
 - уређаји за ограничење прекорачења брзине (гранични брзине),
 - одбојници који акумулирају кинетичку енергију без пригушења, или са повратним пригушењем,
 - одбојници са пригушењем, безбедносни уређаји уграђени у цилиндри хидрауличних кола када се ови уређаји користе као уређаји за спречавање пада,
 - безбедносни уређаји уграђени у цилиндри хидрауличних кола када се ови уређаји користе као уређаји за спречавање пада,
 - електронски безбедносни уређаји у облику безбедносних прекидача који садрже електронске компоненте.
- Стављање безбедносне компоненте на тржиште је уградња безбедносне компоненте у лифт пре стављања лифта на тржиште, као и уградња безбедносне компоненте у лифт након стављања лифта на тржиште,

ИЗУЗЕЦИ ОД ПРИМЕНЕ НОВОГ ПРАВИЛНИКА

Овај правилник се не примењује на:

- уређаје за дизање чија брзина није већа од 0,15 m/s;
- уређаје за дизање на градилишту;
- жичаре укључујући и успињаче, за јавни или приватни превоз људи;
- лифтове посебно пројектоване и израђене за војну или полицијску намену;
- уређаје за дизање из којих је могуће обављати рад,
- рударску опрему за дизање намотавањем;
- уређаје за дизање извођача за време извођења сценских представа;
- уређаје за дизање уграђене у превозна средства;^(co)
- уређаје за дизање повезане са машинама и намењене искључиво за приступ радном месту, укључујући места одржавања и прегледа на машинама;
- возове са зупчаником и зупчастом летвом;
- покретне степеннице и покретне пешачке траке

ПРЕТПОСТАВКА УСАГЛАШЕНОСТИ И ЗАШТИТНА КЛАУЗУЛА

- Сматра се да лифт или безбедносна компонента испуњава прописане захтеве, ако је пројектован (а) и израђен (а) у складу са српским стандардима; списак српских стандарда, објављује ово министарство,
- Српски стандарди су преваходно стандарди којима су преузети тзв. **хармонизовани стандарди**, а ако не постоје ови стандарди у одређеној области, Институт за стандардизацију Србије покреће поступак за доношење других стандарда или сродних докумената,
- Према стандарда у овој области је **добровољна**, а уколико лифт или безбедносна компонента није пројектован и израђен у складу са српским стандардима, мора се **на други начин доказати** испуњеност безбедносних захтева из Прилога 1 Правилника,
- **Испорука или употреба** лифта или безбедносне компоненте који испуњавају захтеве овог правилника, и стављени су на тржиште Србије, **може се ограничити или забранити под условима и у складу са законом**

ОБАВЕЗЕ ИНСТАЛАТЕРА ЛИФТА

- ❖ **Инсталатер лифта** је физичко или правно лице које је преузело одговорност за пројектовање, израду, уградњу и стављање лифта на тржиште, стављањем знака усаглашености и сачињавањем декларације о усаглашености,
- Инсталатер лифта и произвођач безбедносне компоненте су у **обавези да обезбеде да се спроведе поступак ОУ и да кориснику ставе на располагање безбедан производ,**
- **Битни захтеви за безбедност** лифтова и безбедносних компоненти садржани су у **Прилогу 1** Правилника,
- Инсталатер лифта, као и произвођач безбедносне компоненте, **бира између неколико модула** за оцењивање усаглашености лифта и/или безбедносне компоненте, који ће бити прописани новим Правилником о безбедности лифтова,
- Инсталатер лифта и произвођач безбедносне компоненте **ангажују домаће ТОУ** ради издавања исправе у складу са новим Правилником о безбедности лифтова ,
- У прелазном периоду је дата могућност оцењивања усаглашености према старим прописима који се односе на

ИСПРАВЕ КОЈЕ ПРАТЕ ЛИФТ И/ИЛИ БЕЗБЕДНОСНУ КОМПОНЕНТУ

- ❖ Лифт или безбедносна компонента се може ставити на тржиште само уколико их прати једна од следећих исправа усаглашености:
 - ❖ **Домаћа исправа** о усаглашености, **издата у складу са новим Правилником;**
 - ❖ **Решење о признавању** иностране исправе о усаглашености;
 - ❖ **Извод из регистра** иностраних исправа које важе у Републици Србији;
 - ❖ **Домаћа исправа** о усаглашености, **издата у складу са старим прописима;** ова могућност је предвиђена за период до 01. јануара 2013. године (тј. постоји могућност примене старих прописа у прелазном периоду).

СТАВЉАЊЕ ЛИФТОВА И БЕЗБЕДНОСНИХ КОМПОНЕНТИ НА ТРЖИШТЕ СРБИЈЕ

СТАРИ КОНЦЕПТ	НОВИ КОНЦЕПТ
❖ Детаљно прописани технички захтеви у више различитих правилника	❖ Један правилник који садржи битне захтеве за безбедност, и претпоставку усаглашености ако
❖ Компликованију процедуру	су примењени одговарајући стандарди
❖ Недовољно прецизна одговорност за безбедност како постојећих лифтова, тако и нових лифтова који се стављају на тржиште Србије	❖ Инсталатер (као и ПБК) има право и обавезу да докаже усаглашеност производа, уз могућност да изабере начин доказивања (модули)
❖ Постојање техничких баријера трговини (неопходно је уклонити их ради приступања Србије ЕУ и СТО)	❖ Прецизирање обавеза свих учесника у ланцу од пројектовања до употребе лифта
	❖ Уклањање техничких баријера трговини
	❖ Прописивање захтева за безбедност за постојеће лифтове

ПОСЕБНИ ЗАХТЕВИ ЗА ПОСТОЈЕЋЕ ЛИФТОВЕ - Чл.28

- 1) на улазима у кабину лифта за превоз лица, као и лифта за превоз терета и лица морају да буду уграђена врата кабине;
 - 2) у кабинџи лифта мора да се налази показивач или друга ознака положаја кабине;
 - 3) уређаји за забрављавање врата возног окна (забраве) морају да задовоље битне захтеве за безбедност из Прилога 1 овог правилника;
 - 4) носећа средства (узад, ланци, траке и др.), на којима су обешени кабина и противтег, морају да се редовно прегледају и по потреби мењају;
 - 5) управљање погона лифта треба да обезбеди високу тачност заустављања кабине у станицама;
 - 6) облога кочница погонског уређаја не сме да садржи азбест;
 - 7) гранични брзине морају да се редовно прегледају и по потреби мењају;
 - 8) прилази машинским командама лифта морају да буду безбедни и лако приступачни;
 - 9) прозирни контролни отвори на вратима возног окна морају да буду израђени од таквог материјала и таквих димензија да спрече могућност настајања повреда.
- ❖ Ови захтеви морају бити испуњени до 1. јануара 2016. године.

ЗАХТЕВИ ЗА ПОСТОЈЕЋЕ ЛИФТОВЕ У СЛУЧАЈУ РЕКОНСТРУКЦИЈЕ

- ❖ Ако се зграда/објекат у који је уграђен постојећи лифт реконструише у складу с посебним прописом којим се уређује изградња објеката, као и ако је у оквиру реконструкције зграде или објекта предвиђена и реконструкција лифта, тада лифт, осим захтева из члана 28. мора да задовољи следеће захтеве:
- 1) на аутоматска врата кабине морају да буду уграђени сензори за детекцију присутности лица и животиња ако су уграђена и аутоматска врата возног окна;
- 2) у кабини лифта мора да постоји нужна расвета и алармни уређај који ће да делује и у случају прекида дотока електричне енергије;
- 3) у кабини лифта морају да се уграде управљачки уређаји а на прилазним вратима возног окна и позивни уређаји које ће моћи самостално да користе и лица с инвалидитетом у складу с посебним прописима;
- 4) на лифтове, чија је брзина већа од 0,63 m/s, морају да се уграде хватачки уређаји с поступним кочењем;
- 5) код лифта са безредукторским погоном треба да се угради уређај који спречава неконтролисано кретање кабине у смеру према горе, односно код лифта са редукторским погоном у случају када се мења носећи оквир кабине, односно захватна справа.
- * Ови захтеви морају бити испуњени до 1. јануара 2016. године.

Хвала на пажњи

Никола Мирковић,

nikola.mirkovic@merr.gov.rs